

Banícky náučný chodník Smolník - Úhorná

Kraj:	Košický
Okres:	Gelnica
Geomorfologická jednotka:	Volovské vrchy
Geologická jednotka:	gemerské pásmo
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Úhorná, jazero / v opačnom smere bus Smolnícka Huta, Obecný úrad
Východisko:	Vodná nádrž Úhorná / v opačnom smere Smolnícka Huta, Obecný úrad
Trasa:	Vodná nádrž Úhorná - Smolník, námestie - Smolnícka huta, Železorudné bane
Dĺžka, prevýšenie:	7,6 km, prevýšenie stúpanie 60 m, klesanie 210 m (od jazera Úhorná)
Čas prechodu:	1,5 h (na bicykli), 2,5 až 3 h (pešo)
Počet zastávok:	4
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: banícke, technické a historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, cyklistický, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je,

Rok otvorenia: 20??

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave, udržiavaný (2022).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt:

Poznámka: (1) Trasa vedie po štátnej ceste. Je nutné dbať na bezpečnosť. (2) Názov chodníka nezodpovedá jeho trase, správne by mal byť - VN Úhorná - Smolník - Smolnícka Huta (3) Za zastávkou č. 4 možno pokračovať náučnou cyklotrasou a chodníkom Úzkokolajná železnica Gelnica - Smolnícka Huta G.V.T. - Göllnitztalbahn až do Mníška nad Hnilcom.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je z dôvodu trasovania po hlavnej ceste vhodný pre realizáciu vo veľmi obmedzenej miere, využiť je možné skôr jeho vybrané zastávky ako lokality geovednej exkurzie. V okolí Smolníka a Smolníckej Huty je niekoľko vhodnejších náučných chodníkov pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Úhorná. Obec vo Volovských vrchoch južne od Smolníka sa prvýkrát písomne spomína v roku 1383. Obec patriaca panstvu Krásna Hôrka bola založená na základe valaského práva. Obyvatelia sa živili chovom oviec, pálením drevného uhlia, povozníctvom, prácou v lese a baniach, neskoršie v tabakovej továrni v Smolníku. V baniach sa ťažila najmä meď a v neskoršom období aj železná ruda. V obci bolo tiež rozvinuté tkáčstvo. Obec ležala na ceste spájajúcej Rožňavu so Smolníkom, prekonávajúc veľké výškové prevýšenie v Úhornianskom sedle (999 m n. m.). V obci sa zachovali početné domy typickej ľudovej architektúry. Rímskokatolícky barokový kostol z roku 1749, postavený na mieste pôvodného dreveného kostola tvorí dominantu obce. Nad obcou, na južne orientovanom svahu, stojí kaplnka Panny Márie Snežnej na starom pútnickom mieste, kde vyviera prameň.

Vodná nádrž Úhorná. Vodná nádrž bola dokončená v roku 1768 ako vodné dielo určené na zachytávanie potočnej a dažďovej vody, ktorou boli zásobované huty, banské a úpravnicke mechanizmy a cementačné zariadenie v neďalekom severne ležiacom Smolníku. Pôvodnú sypanú hrádzu v roku 1896 navýšili o 2 metre a tým zväčšili jej objem. Jazero má rozlohu 4,79 ha a dosahuje hĺbku 13 metrov. Hrádza je dlhá 190 m, vysokú 16 m a v korune širokú 3 metre. Vodu z nádrže odvádzal do Smolníka vybudovaný krytý vodný kanál - gron. V súčasnosti sa jazero využíva na rekreačné účely.

Smolnícka Huta. Bývalá banícka obec na severovýchod od Smolníka, prvýkrát písomne doložená v roku 1828. Jej vznik a rozvoj úzko súvisí s rozvojom susedného Smolníka, ktorý v roku 1327 získal privilégia kráľovského mesta. Rozvoj baníctva bol úzko spojený s príchodom Sasov a Mantákov (z územia dnešného Bavoska) v 13. storočí. V stredoveku sa v jej okolí sa ťažilo zlato, striebro a meď, dodnes je možné nájsť zvyšky starých banských diel. Nový impulz pre baníctvo prichádza v 18. storočí, kedy sa v okolí obce našli bohaté zásoby medi, olova, železa a ortuti. Na konci 20. storočia bola ťažba ukončená a prevádzky zrušené. Bohatú banícku históriu pripomínajú zachované objekty spojené s ťažbou a spracovaním rudy, s úzkorozchodnou železnicou a tiež banícke kolónie. Nad centrom obce dominuje rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie z roku 1751, pôvodne v barokovom slohu,

v roku 1924 prestavaný v novorománskom slohu.

Smolník. info

Úzkorozchodná železnica Gelnica - Smolnícka Huta. Úzkorozchodná železnica bola vybudovaná po roku 1880 v rámci budovania trate z Margecian do Smolníka. Z dôvodu nedostatku financií bola trať s normálnym rozchodom vybudovaná iba po Gelnicu, z Gelnice pokračovala - lacnejším - rozchodom 1000 mm ale už iba do Smolníckej Huty. V rokoch 1934 až 1936 bol úsek z Gelnice do Mníška nad Hnilcom prebudovaný na normálny rozchod. Na trati okrem nákladnej dopravy bola prevádzkovaná aj osobná doprava. V roku 1907 zo Smolníckej Huty postavili naväzujúcu úzkorozchodnú lesnú železnicu s rozchodom 760 mm, ktorá viedla cez Smolník do Kotliny a Úhornej. Pre nerentabilnosť boli železnice v 60-tych rokoch 20. storočia zrušené.

Kloptaň (1 153 m n. m.). Vrch na hlavnom chrbte Volovských vrchov juhozápadne od Gelnice. Je na ňom 8 m vysoká drevená rozhľadňa, z ktorej možno pozorovať Vysoké Tatry či Nízke Tatry s majestátnou Kráľovou hoľou, bližšiemu okoliu dominuje Kojšovská hoľa. Pod rozhľadňou sa nachádza zrub poskytujúci turistom útočisko pred prípadnou nepriazňou počasia. Na juhovýchodnom svahu sa rozprestiera prírodná rezervácia Kloptaň so zachovalými lesnými spoločenstvami a vzácnou rastlinou kosatcom sibírskym. Rezervácia je súčasne územím európskeho významu Kloptaň a leží v rámci chráneného vtáčieho územia Volovské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Úhorniansky tajch
2. Smolník - námestie
3. Smolník - baňa
4. Smolnícka Huta

